

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНИГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

*Круглий стіл «Професійний розвиток викладача закладу
вищої освіти: від теорії – до практики» (5.12.2024 р.).*

Піддячий Володимир Миколайович –
доктор філософії, старший науковий
співробітник відділу андрагогіки

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти спрямований на:

покращення показників якості навчання

професійне зростання, розширення світогляду, підвищення мотивації діяльності

адаптування до стрімких змін освітнього середовища

опанування нових теорій, технологій та підходів до навчання

забезпечення освітніх потреб та очікувань студентів

Проблеми професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти:

- відсутність чіткої структури підтримки
- обмежений час та ресурси
- стреси
- великі навантаження
- недостатність фінансування
- бюрократичні процеси й вимоги
- відсутність або незбалансованість системи оцінювання та визнання результатів професійного розвитку
- недостатня співпраця й обмін досвідом з ментором
- недотримання стратегій розвитку

Професійний розвиток науково-педагогічного працівника – процес вдосконалення існуючих та набуття нових професійних компетентностей в умовах неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності.

Скиба Ю.А. Енциклопедія освіти, 2021. С. 824-825

А. Глеттхорн

- досліджуючи професійний розвиток педагога, визначав його як зростання професійних досягнень у результаті накопичення практичного досвіду і систематичного перегляду власного викладання.

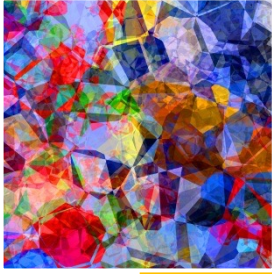
С. Дей

- зазначав, що професійний розвиток включає весь природній навчальний досвід, а також ті усвідомлені й сплановані дії, які принесуть пряму або опосередковану користь педагогу. Це процес, під час якого педагог переглядає, оновлює, розширює свої зобов'язання щодо моральної мети викладання, а також критично розвиває знання, вміння, хороше професійне мислення, планування і практику роботи з суб'єктами учіння на кожному етапі свого професійного життя.

А. Харгрівса

- професійний розвиток має включати моральні цілі у викладанні, політичну обізнаність, гостроту і досвідченість педагога, відданість і відповідальність за свою працю.

Рибалка В.В. Енциклопедія освіти, 2011. С.733

Професійно важливі якості

- комунікативні
- мотиваційні
- характерологічні
- рефлексивні
- освітні
- інтелектуальні
- психофізіологічні властивості людини

Здібності особистості фахівця

- світоглядні
- етичні якості
- спеціальні науково-технічні, технологічні знання
- вміння
- навички
- здібності особистості фахівця

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ

Складові:

- естетична
- етична
- виробнича
- творча
- інноваційна та психологічна культура фахівця

Вияви

- професійна освіченість
- компетентність та майстерність
- усвідомлення цінності своєї професії і себе як професіонала
- відданість своїй професії
- досягнення суспільно та особистісно значущих творчих результатів, суттєвого внеску в культуру суспільства, людства

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти

соціокультурний підхід

індивідуальний підхід

комунікативний підхід

технологічний підхід

інноваційний підхід

віковий підхід

контекстний підхід

кар'єрний підхід

інтердисциплінарний
підхід

компетентнісний підхід

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Упродовж розроблення змістовно-процесуальної складової професійного розвитку науково-педагогічних працівників в умовах неформальної та інформальної освіти доцільно враховувати:

- специфіку навчання науково-педагогічних працівників як дорослих учнів;
- інтереси, потреби, рівень підготовки та стиль навчання;
- досвід, життєвий контекст, цінності та погляди;
- необхідність створення сприятливої атмосфери навчання;
- сучасні методи навчання, педагогічні інновації, інформаційні та комунікаційні технології і ресурси;
- соціальні, культурні та інституційні вимоги, їхній вплив на професійне зростання науково-педагогічного працівника, його взаємодію з колегами, студентами та іншими учасниками освітнього процесу;
- можливість самостійного визначення власних професійних цілей потреб та інтересів, а також обрання стратегії і шляхів їх досягнення;
- вплив продуктивного спілкування з колегами, студентами, адміністрацією та іншими зацікавленими сторонами на професійний розвиток науково-педагогічного працівника;
- фактори, що впливають на досягнення професійного та особистісного успіху;
- особливості професійного розвитку науково-педагогічних працівників на початку кар'єри, середньому віці та перед пенсією;
- залежність професійного розвитку науково-педагогічних працівників від контексту в якому вони працюють (організаційна культура, політика, ресурси та структура ЗВО тощо);
- важливість поєднання ідей, методів та практик з різних дисциплін (зокрема, психологія, лінгвістика, соціологія, менеджмент тощо), з метою забезпечення більш широкого та комплексного погляду на професійний розвиток науково-педагогічних працівників;
- рівень розвитку компетентностей, необхідних для успішного виконання роботи та професійного розвитку;
- можливість зміни поглядів, цінностей, уявлень та поведінки науково-педагогічного працівника в результаті критичної рефлексії свого досвіду, спілкування з іншими та активної участі в соціальному житті;
- рівень автономії, мотивації, відповідальності та ініціативи науково-педагогічного працівника впродовж професійного розвитку;
- використання особистісного досвіду як джерела навчання;
- зв'язок з практикою та особливості ситуації в якій здійснюється професійний розвиток науково-педагогічного працівника.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна**

Відділ андрагогіки

Володимир Піддячий

<https://orcid.org/0000-0002-8596-6749>

pvm2010@ukr.net

Дякую за увагу !